

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 39

Fylke: Akershus.

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Enebakk.

Emne: Høitidsmat ved familiefester Bygdelag:

Oppskr. av: Jens Jensen

Gard: Nes

(adresse): Dalefjordingen p. o.

G.nr. 41 Br.nr. 1 og 2.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Egne.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

- 1, Både naboer og slektninger kom i barsels-visit.
- 2, De kom enkeltvis og uten avtale.
- 3, De avtalte som regel intet.
- 4, Allerede tredje eller fjerde dag kom den første, hvis de hadde hørt at barselskvinden ^{var} kjek.
- 5, Bare en gang hver.
- 6, Tidligere var det flötegröt, siden ofte vin og kaker.
- 8, En terrin med lok, eller i mangel derav en bolle.
- 9, Det ble kalt barselsgröt.
- 10, Konene gikk selv, bare der som det ingen kone var i huset gikk husbestyrerinden i barsels-visit.
- 11, Mannen var bare med når han måtte være skydskar.
- 12, De som kom i barsels-visit ble alltid traktert med kaffe. Det var ingen forskjell om barnet var gutt eller jente.
- 15, Konene gikk bare til gifte barnemødre.
- 16, Forandringen kom litt etter hvert i tiden 1880-1900.
- 17, Enkelte hadde med seg en erindring til barnet.
- 18, Nå er det sjelden et barn får gaver ved fødselen.
- 19, Til barsel ble foruten fadrene bet de nærmeste slektninger, barnets besteforeldre onkler og tanter.
- 20, Døps-selskapet kaldtes barsel.
- 21, Gjestene sendte ikke matvarer, men hadde med seg en present.

- 22, Hun som holdt barnet over dåpen brukte å ofre lit mer på alteret til presten enn de andre faddere.
- 23, Offer på alteret er bortfalt, men ellers er skikken omtrent som för.
- 24, Födelsdagen ble sjelden feiret för i tiden.
- 25, Nå feires födelsdagen ved store runde tall.
- 26, Nermeste omgangskreds kommer ofte uten innbydelse.
- 27, De fleste som kommer har med seg blomster eller andre gaver.
- 28, Har ikke hört om noen faste retter.
- 29, Sjokolade eller the blir servert i blandt, men det er alltid kaffe å få for den som önsker det.
- 30, Har ikke hört om konfirmasjons-selskap i eldre tid.
- 31, For ca. 70 år siden var det enkelte konfirm.-selskap.
- 32, Det blir da som ellers bet den vanlige omgangskreds og som oftest konfirmantens faddere.
- 33, Sending eller fönn til konfirmasjon er ukjent.
- 34, Gaver til konfirmanten gir de som er budne og andre som kommer til selskapet.
- 35, Serveringen er först middag og senere på dagen kaffe med smörebröd og hjemmebakte kaker.
- 36, Forlovelses-selskap var bare for den nermeste slekt.
- 37, I tidligere tid var det mer almindelig, nå er det skjeldnere.
- 38, c. Fersk suppe med kjøttboller og stek.
- 39, Kurvsending til bryllup eller begravelse rettet seg no etter gårdens störelse. Fra en middels gård var det 6 bröd, 1 kg. smör og 1 sukkerbröd stekt av 20 eg. Fra en stor full-gård opp til det dobbelte.
- 40, En rosett på smöret var det gjevt å ha.
- 41, Kjøtt har jeg ikke hört omtale i denne forbindelse. Det ble alltid slaktet i gjestebuds-huset.
- 42, Det ble i valig tale benevnt fönn, men skrevet kurvsending.
- 43, En tjeneste-jente eller en voksen datter.

- 44, Aftenen før gjestebudet kaltes fönne-kvelden. Da ble det servert varm kveldsmat til alle fönnejentene.
- 45, Kurver, smörspann og fat ble sat på plass i boden til etter gjestebudet. Da ble det som var igjen delt og lagt lit i kurven fra hvert sted så de som hadde været hjemme også skulle få smake.
- 47, Det siste 3 dages bryllup var i 1876. Da var det vistnok lenge siden noen hadde holdt bryllup i hele 3 dage i trek, for det ble så omtalt at sagnet derom har holdt seg helt frem til i 1950 årene.
- 48, Det er yderst sjelden noen har bryllup på et hotell.
- 49, Det hender at noen lar seg vie i Oslo uten å ha non bryllups-fest.
- 50, Da er det ingen bryllups-gaver.
- 51, Enkelte feirer første års bryllupsdag. Siden blir blir det som regel bare sølvbryllup og enkelte guld-bryllup.
- 52, Før 1900 bad man alle nære slektninger, men bare mannen i huset på de steder som tilhørte bealaget. En fra sørgehuset reiste omkring med begravellesbrev.
- 53, Begravelse var bare en dag. Gjestene ble buden til frokost ca. kl. 10¹/₂. Etter jordfestelsen var det middag, kaffe og aften.
- 54, Varm frokost og middag samt ~~smör~~ smörebröd m.m. til aftens. Ved middagen sat man rundt langbordene. Til de andre måltider var det stående servering.
- 57, Begravelser ble alltid holdt i sørgehuset.
- 58, 59 og 60 er besvart under nr. 44.
- 61, Det var ingen forskjell enten den avdöde var gift eller ikke, men det var alltid en mindre begravelse etter et barn enn etter et gammelt menske.
- 63, Det ble kjøpt öl fra et bryggeri i byen.

64, Kurvsending og hjemmebrygging holdt ved en liten stund lengere ved begravelse enn ved bryllup.

Da gravkapellet var oppbygd her i 1914 ble frokosten sløifet og straks deretter opphørte også skikken med kurvsending.

65 og 66, I den aller siste tid forekommer begravelse uten middag og da er det ingen alkohol til kaffen, men i de fleste tilfælde er det enda varm middagsmat med öl, vin og dram til.

67, Det er intet hotell eller spiseforretning i Enebakk. Udertiden avholdes begravelse på et bedehus eller et annet lokale med servering av kaffe m. m.

68, Trykte begravelses-brev ble brukt allerede for 100 år siden.

69, At bede folk til begravelse ved anonse i en avis begyndte omkring år 1900. Dödsfall var avertert fra den tid aviser ble almindelig ca. 1880.

70, Nei, 17 mai har aldrig været en hjemme-fest. Den ble feiret offenkjært og siden det første forsamlings-hus ble oppført i 1886 ble 17 mai feiret der.

71, Det er bare på enkelte få steder morsdagen blir feiret.

72, Farsdagen er enda sjeldnere.

73 og 74, Er ukjent.

75, Dagen ble kjent ved anonse i aviserne.